

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Datum 19 april 2022
Betreft Adviesagenda RRKC
Kenmerk di0238

Gemeente Rotterdam
t.a.v. de formateur nieuw college van B&W gemeente Rotterdam
Dhr. W. Koolmees

Geachte heer Koolmees,

In deze periode van formatie van het nieuwe college van B&W brengt de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) graag enkele prangende zaken onder uw aandacht. Wij verzoeken u kennis te nemen van de vier onderwerpen in deze brief en ze te benutten voor het programma van het nieuwe college.

Het Rotterdamse veld van kunst- en cultuur heeft zich in de afgelopen periode met lastige corona omstandigheden van zijn beste kant laten zien. Makers en culturele organisaties zijn inventief omgegaan met de beperkingen die de pandemie met zich bracht, geholpen door de effectieve noodsteun van het Rijk en de gemeente Rotterdam. De Raad constateerde een aantal positieve richtinggevende veranderingen in de sector die mogelijkheden bieden voor de toekomst (adviesbrief Cultuur in Transitie, februari 2021). We zien onder meer innovaties in productie- en presentatiepraktijken, de toename van solidariteit en deelcultuur, versnelde aandacht voor digitalisering en meer publieke, alternatieve ruimte voor kunst en cultuur.

De RRKC richt zich op de toekomst van de Rotterdamse cultuursector op de langere termijn. De Raad heeft de Adviesagenda opgesteld - zie de bijlage - en gaat graag hierover in gesprek met het nieuwe college van B&W. De Adviesagenda van de RRKC is geen politieke, maar een maatschappelijke agenda die is gebaseerd op wat er in de stad en in de cultuursector speelt.

In de opmaat naar het nieuwe college informeren wij u graag over deze Adviesagenda. Wij lichten er vier onderwerpen uit die *urgent* om aandacht vragen. Wij verzoeken u om deze onderwerpen mee te nemen in het proces van formatie en het programma van het nieuwe college.

Hierna gaan wij in op:

1. Het herstel en de transitie van de cultuursector na corona: de arbeidsmarkt en de culturele instellingen.
2. De zorg voor de uitbreiding, duurzame ontwikkeling en het beheer van de culturele infrastructuur voor kunst en cultuur.
3. De deelname aan kunst en cultuur en groeiende ongelijkheid.
4. De stad groeit, de cultuursector groeit mee.

We lichten ze toe:

1. Het herstel en de transitie van de cultuursector na corona: de arbeidsmarkt en culturele instellingen

De cultuursector is in de afgelopen twee jaar ontregeld geweest en goeddeels gesloten. De sector heeft tijd nodig om te herstellen en moet een transitie doormaken. Daarbij gaat het enerzijds over de werkgelegenheid in de sector, in het bijzonder van de *zzp'ers en flexwerkers*, anderzijds om een zo goed mogelijke heropening van *instellingen*, waarvan een deel te maken heeft met vraaguitval bij het publiek. In de recente brief van de landelijke Taskforce culturele en creatieve sector (8 maart 2022) wordt helder gemaakt dat de sector in een benarde situatie verkeert. De Taskforce pleit voor het verlengen van de noodsteun om de sector weer op gang te helpen. Die steun is nodig omdat de financiële reserves van zowel zelfstandig werkenden als de organisaties en bedrijven in de sector uitgeput zijn.

De coronacrisis heeft de grootste zwakte van de culturele sector bloot gelegd: de kwetsbare positie van *zzp'ers en flexwerkers*. Zij zijn de grote 'coronaverliezers'. In de brief die de wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme op 10 januari 2022 aan de gemeenteraad zond over de concrete plannen naar aanleiding van het rapport van de Denktank New Deal (10 januari 2022, M2109-2518) wordt hier terecht veel

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

aandacht aan besteed. Concreet heeft de gemeente in de afgelopen periode gerichte noodsteun geboden. In november en december 2021 is een subsidieregeling voor Makers ingesteld. Eerder nam het CBK, ondersteund door de gemeente, al het initiatief tot uitbreiding van een regeling voor beeldend kunstenaars en vormgevers en stelde de stichting Droom en Daad een 'Makersloket' in. Van deze regelingen is dankbaar gebruik gemaakt.

De RRKC vindt dit goede initiatieven, maar vindt ook dat er meer moet gebeuren. Het directeurenoverleg van de Rotterdamse cultuurplaninstellingen pleit voor een investering in de wederopbouw van de sector en adviseert te komen tot een herstel - en perspectieffonds (Kunst en cultuur zorgt voor perspectief, maart 2022).

In vervolg op het rapport van de Denktank New Deal zou daadwerkelijk een *impuls* gegeven moeten worden *aan de werkgelegenheid*, vooral voor de makers. Het gaat hier zowel om werk als om voldoende beloning. Dit moet gebeuren in samenhang met acties om fair pay verder te bewerkstelligen. De RRKC is benieuwd naar de inzet van het nieuwe college op de transitie van de sector.

De RRKC prijst het vorige college om zijn steun aan fair pay tot nu toe en ziet deze graag gecontinueerd en uitgebreid. Daarbij kan het college aansluiten bij de Arbeidsmarktagenda Culturele en Creatieve Sector 2007 die wordt gemaakt door de Creatieve Coalitie en Platform Acct samen met de zzp'ers die in de cultuursector werken. De RRKC pleit er voor om te onderzoeken *hoe fair pay verder versterkt kan worden*: het is belangrijk om het werken in de cultuursector aantrekkelijk te maken voor de toekomst. Om hier toe te komen zou ruimte gecreëerd moeten worden voor ondernemende culturele instellingen, die streven naar een goede financieringsmix waarin publieksinkomsten, bijdragen van particuliere fondsen en subsidies zo goed mogelijk worden gecombineerd. De RRKC constateert dat er in Rotterdam al goede voorbeelden zijn van organisaties met een goede financieringsmix, bijvoorbeeld de Kunsthal, Scapino en organisaties die inkomsten uit een BV combineren met een stichting met culturele doelen.

2. De zorg voor de uitbreiding, duurzame ontwikkeling en het beheer van de culturele infrastructuur voor kunst en cultuur

- *De druk op ruimte voor kunst en cultuur neemt toe door de groei van de stad, verdichting en minder leegstaande panden.*
Atelierruimten staan onder druk, zo blijkt uit de Groot Rotterdamse Atelier Enquête (2020): zij worden verkocht of gesloopt en de huren worden voor een groeiende groep kunstenaars onbetaalbaar. Daarnaast is er een sterk groeiende wachtlijst van makers die een werkruimte zoeken. Bestaande locaties voor culturele festivals (buiten) verdwijnen en er is nood aan het ontwikkelen van nieuwe plekken.
- *De stijgende kosten en de kwaliteit van de panden.*
De huurprijzen stijgen, maar vooral de servicekosten (gas/licht) worden voor velen een groot probleem. Er is achterstallig onderhoud en onvoldoende aandacht voor duurzaamheid. Bij de RRKC melden zich met regelmaat instellingen die dreigen uit hun ruimte te moeten vertrekken door de stijgende kosten en die geen zicht hebben op een ruimte waarin ze in de toekomst verder kunnen werken.
- *Grote verschillen tussen wijken in de beschikbaarheid van lokale culturele voorzieningen en in de omgang met bewonersinitiatief.*
De nadruk in de vastgoedmarkt en de gemeentelijke vastgoedpolitiek ligt vaak op de korte termijn, met als inzet de snelle winst bij verkoop en het realiseren van woningen. Een aantrekkelijke stad heeft echter voldoende culturele voorzieningen nodig in de wijken en bij nieuwe gebiedsontwikkelingen. De Raad ziet daarvoor veelbelovende initiatieven en mogelijkheden voor publiek-private samenwerking rond sociaal-culturele functies. Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de spreiding in de verschillende wijken en de huisvesting van bewonersinitiatief.

De RRKC verzoekt het nieuwe college om aandacht voor deze urgente problematiek. De Raad draagt met een advies na de zomer graag bij aan een lange termijnperspectief van het college over een op de toekomst gerichte planning van de culturele infrastructuur in het stedelijk ontwikkelingsbeleid. Dit draagt bij aan een sterke kunst- en cultuursector en een vitale stad voor alle Rotterdammers. Ook mogelijkheden

voor verduurzaming moeten hierbij benut worden.

3. De deelname aan kunst en cultuur en groeiende ongelijkheid

Tijdens de coronacrisis zijn de achterstanden in het onderwijs gegroeid, zowel in de kunstvakken als in de cognitieve vakken zoals taal en rekenen. Cultuureducatie op school verkeerde in een impasse, omdat scholen door lockdowns minder mogelijkheden hadden. Ook live activiteiten, waaronder de buitenschoolse, gingen niet door. De RRKC beveelt het nieuwe college aan om kunst en cultuur tot een vast onderdeel te maken van elk leerprogramma en curriculum.

De RRKC ziet dat het *cultuurpubliek* in Rotterdam maar schoorvoetend de weg terug weet te vinden in het culturele aanbod. Een aantal instellingen heeft te maken met vraaguitval die wel eens langere tijd zou kunnen duren. Het verdienvermogen waar jarenlang hard aan is gewerkt, loopt daardoor terug. Het landelijk beeld is dat bioscopen een redelijk snel herstel laten zien en de podiumkunsten een behoorlijk herstel, behoudens die instellingen die een relatief ouder publiek hebben. Voor musea die ook afhankelijk zijn van internationaal bezoek, gaat het herstel minder snel. Wat betreft de cultuurmakers zijn met name individuele artiesten en zzp'ers hard getroffen.

De impact die de coronacrisis heeft gehad is dan ook niet voor iedereen identiek. De crisis legt eerder verschillen bloot en vergroot de kwetsbaarheid van met name vrouwen, mensen van kleur, mensen met een beperking of uit de lgbtqi-gemeenschap.

Diversiteit en inclusie stonden de afgelopen vier jaar hoog op de agenda van zo goed als alle sectoren, ook de culturele. Maar het is nog geen gelopen race.

De gemeente Rotterdam heeft in de afgelopen periode regelmatig goede inventarisaties uitgevoerd van de inhoudelijke en financiële consequenties van de Covid-restricties voor de culturele instellingen. Het lijkt de RRKC raadzaam om deze inventarisaties in 2022 nogmaals uit te voeren voor de gehele culturele sector, om zo te zien wat nodig is voor herstel en transitie. Dit om kansengelijkheid in de Rotterdamse cultuursector te vergroten.

4. De stad groeit, de cultuursector groeit mee

In de afgelopen jaren is Rotterdam met ruim 40.000 inwoners gegroeid en deze groei zet door. Het cultureel aanbod in de stad moet hiermee gelijke tred houden. Dit vraagt om een heldere visie op de ontwikkeling van de cultureel maatschappelijke voorzieningen, op te stellen in nauwe samenwerking met initiatiefnemers uit de stad, particuliere financiers, projectontwikkelaars en corporaties. Deze visie ontbreekt nu. In het Cultuurplanadvies 2021-2024 constateerde de RRKC dat er weliswaar aandacht is voor wijkgericht cultuurbeleid, maar dat de spreiding beperkt is.

Om duurzame groei van de sector mogelijk te maken is het nodig om allereerst de urgente problemen die wij hiervoor noemden aan te pakken.

Het ontbreekt nog aan een heldere visie op de culturele infrastructuur op de lange termijn, inclusief de spreiding daarvan in de stad. In de opmaat naar het Cultuurplan 2025-2028 adviseert de RRKC hier graag over in samenspraak met de nieuwe wethouder Cultuur.

Wij verzoeken u om deze brief in uw formatiebesprekingen te betrekken. De RRKC is desgewenst zeer bereid een en ander toe te lichten. Wij kijken uit naar de samenwerking met een nieuw college van B&W.

Met vriendelijke groet,

Carlos Gonçalves
voorzitter RRKC

Rento Zoutman
secretaris RRKC

Bijlage: Adviesagenda RRKC